

MT - 172

2014 1200

Seat No.

--	--	--	--	--	--	--	--

MT - 172 - SANSKRIT COMPOSITE (SECOND OR THIRD LANGUAGE) - PRELIM II - PAPER - V

Time : 2 Hours

(Pages 3)

Max. Marks : 40

Q.I. (A) Translate any two of the following passages into English : 10

- (i) तच्छ्रुत्वा अतीवोत्कण्ठितः स सागरतीरे स्थित्वैव अवलोकयितुमारब्धवान् । तेन दृष्टं तस्य बाष्पस्यैव मेघो भवति । अतः स यात्री मेघं पृष्टवान्, रे मेघ, अस्य पापस्य किं करोषीति ? मेघः भणितवान्, न किमपि करोमि । अहं तु जीवनदाता । जीवनं स्वकर्माधिष्ठितम् ।
- (ii) मेक्सिकोदेशे विराजमाना 'मायासंस्कृतेः प्रतीकरूपा 'चिचेन् इट्झा' नाम पुरातनी नगरी विश्वस्य षष्ठाश्चर्यम् । अपि ज्ञायते त्वया यद् मायासंस्कृतिरतिप्राचीना विकसिता चासीत् । जार्डनदेशस्था प्राचीना नगरी पेट्रा आश्चर्यगणेषु सप्तमा । रक्तसमुद्रमृतसमुद्रयोः मध्यप्रदेशे विकसितेषां नगरी महत्त्वपूर्ण व्यापारकेन्द्रमासीत् । वस्तुतः एकैकमाश्चर्यमनुसृत्य अन्तर्जालतोऽनल्पं ज्ञातव्यमस्ति, किन्तु अद्याहं बहुकार्यव्यापृता । अतः अन्तर्जालतः यद्यधिकं ज्ञातव्यं स्यात्तर्हि एतानि सङ्केतस्थलानि निर्दिशामि - यथा www.wikipedia.com/ www.answer.com. आदीनि ।
- (iii) माता - युक्तमुक्तं भवता ।
प्रथमः शाकविक्रेता - (तोलयित्वा ददाति) गृह्णातु भवती । क्षम्यताम् ।
माता - कथं प्लास्टिकस्यूतं ददासि ? वस्त्रस्यूतः मत्समीपे वर्तते ।
मधुरा - पर्यावरणरक्षणार्थं प्लास्टिकस्यूतानामुपयोगः न करणीयः । विधिनापि तेषामुपयोजनं निषिद्धमस्ति ।

Q.I. (B) Translate any three verses into English : 6

- (i) गुणी गुणं वेत्ति न वेत्ति निर्गुण
बली बलं वेत्ति न वेत्ति निर्बलः ।
पिको वसन्तस्य गुणं, न वायसः
गजश्च सिंहस्य बलं न मूषकः ॥
- (ii) विख्यातनाम्नी खलु जोनदेवी सुमार्गमध्येऽस्ति तदीयमूर्तिः ।
अश्वाधिरूढा स्वकरे गृहीत्वा ध्वजं समुत्तोल्य विराजते सा ॥
- (iii) ज्ञानतेजसो महान् निधिस्त्वं दयाघनस्त्वं तपोनिधिस्त्वम् ।
अनिशं शिष्यहितस्य चिन्तनं गुरुचरणाभ्यां सदा वन्दनम् ॥

- (iv) शस्त्रैर्हतास्तु रिपवो न हता भवन्ति
प्रज्ञाहताश्च नितरां सुहता भवन्ति ।
शस्त्रं निहन्ति पुरुषस्य शरीरमेकम्
प्रज्ञा कुलं च विभवं च यशश्च हन्ति ॥
- (v) वेतसो वेगमायातं दृष्ट्वा नमति नापरे ।
सरिद्वेगे व्यतिक्रान्ते स्थानमासाद्य तिष्ठति ॥

Q.II. (A) Answer any three of the following questions in English : 6

- (i) What is the moral of the story 'शिष्योत्तमः' ?
(ii) How is the sportman's personality developed because of playing कबड्डी?
(iii) What is corruption ?
(iv) Why has the poetess stated that 'त्वत्पर्शाद् भवतु मे सुवर्णम्' ?
(v) Of what is health an excellent root cause ?

Q.II. (B) Complete any one verse of the following : 2

- (i) शनैः कदाचन ॥
(ii) याममध्ये युग्माद्बलक्षयः ॥
(iii) अद्रोहः प्रशस्यते ॥

Q.III. (A) Answer any four questions in Sanskrit : 4

- (i) सेवाभावः कीदृशः वर्तते ?
(ii) अखिल-भारतीय-कबड्डीसङ्घटनायाः स्थापना कदा समजायत ?
(iii) कस्य कार्यसिद्धिः नित्यमेव कष्टसाध्या भवति ?
(iv) अज्ञातवासकाले सूर्यखगः अर्जुनं कुत्र नीतवान् ?
(v) तृणात् किं सञ्जायते ?
(vi) बुधेन दण्डः कुत्र न विनियोज्यः ?
(vii) पयः कदा पिबेत् ?

OR

Complete the story :

एकदा सर्वे ग्रामस्थाः सम्मित्य एकस्य ग्रामीणस्य _____ चर्चाम् अकुर्वन् ।
बहुभिः जनैः स प्रशंसितः । अन्ततः एकः जनः अवदत् सः उत्तमः जनः अस्ति, इत्यत्र नास्ति
_____ । परन्तु तस्मिन् द्वौ दोषौ _____ इति मे प्रतिभाति । तच्छ्रुत्वा
अपरः अपृच्छत् कौ तौ दोषौ ? _____ इच्छामि ।
(सन्देहः, वर्तते, विषये, ज्ञातुम्)

Q.IV. Solve any four subquestions from the following :

12

(A) Recognize any three of the following forms :

- (i) वस्तुनः (ii) असौ (iii) ज्ञातुम्
(iv) जानामि (v) प्रार्थयामास

(B) Complete any three of the following sentences by choosing the suitable alternative given in the brackets :

- (i) विना कथं चिकित्सकः भवेत् । (सेवाभावाय / सेवाभावेन / सेवाभावः)
(ii) प्राचीनकालतो क्रीडाः प्रचलिताः । (विविधान् / विविधः / विविधाः)
(iii) वयं सर्वे चित्रपटं प्रेक्षितुं । (गच्छामि / गच्छन्ति / गच्छामः)
(iv) प्रविश्य अर्जुनः निभृतः स्थितः । (कोटरे / कोटरम् / कोटरात्)
(v) अर्जुनस्य उपरि काश्चन पिपीलिकाः वृक्षादपतन् ।
(हस्तम् / हस्तस्य / हस्तात्)

(C) Dissolve sandhis : (Any three)

- (i) दीपेनैकेन (ii) द्योतकश्च (iii) अनुज्ञापत्रादपि
(iv) कस्मा अपि (v) तयोरेकः

(D) Dissolve the compound and name the following : (Any three)

- (i) रोमनगरम् (ii) रक्षणार्थम् (iii) मूलशाखान्
(iv) अल्पसारः (v) विधियुक्तः

(E) Give Sanskrit synonym of the following words : (Any three)

- (i) निलयः (ii) रोगः (iii) पुरी
(iv) कीर्तिः (v) मेघः

Best Of Luck

MT - 172

2014 1200

MT - 172 - SANSKRIT COMPOSITE (SECOND OR THIRD LANGUAGE) - PRELIM II -
PAPER - V

Time : 2 Hours

Preliminary Model Answer Paper

Max. Marks : 40

A.I.	(A) Translate any <i>two</i> of the following passages into English:	
(i)	Hearing that, he who was extremely anxious, stayed at the sea-shore itself and began observing. He saw that the vapor gets converted into a cloud. Hence, the traveller asked the cloud, "O Cloud, what do you do with this sin ?" The cloud said, "I do not do anything. I am a giver of water (life). Life is indeed based on one's own deeds.	5
(ii)	The ancient city named 'Chichen Itza', a remnant of the Mayan culture, located in the country of Mexico, is the sixth wonder. Do you know that Mayan culture is extremely ancient and was developed ? The ancient city of Petra in Jordan is the seventh among the wonders. This city, which flourished between the Red Sea and the Dead Sea, was an important trade center. Actually, there is a lot to be known from the internet about each of the wonder, but today I am quite busy with work. Hence, if you wish to know more from the internet, then I suggest these websites, like - www.wikipedia.com / www.answer.com , etc.	5
(iii)	Mother - You have said it right. First Vegetable seller - (gives after weighing) you may take. Forgive me. Mother - How do you give plastic bags ? I have a cloth-bag. Madhura - For the conservation of environment, plastic bags should not be used. Their use is prohibited even by Law.	5

A.I.	(B) Translate <i>any three</i> verses into English :	
(i)	The virtuous, not the unworthy, recognizes virtues; the strong, and not the weak, recognizes strength. A cuckoo, not a crow, knows the significance of spring; an elephant, not a mouse, knows the strength of a lion.	2
(ii)	The statue of the extremely famous Goddess Joan is situated in the middle of the huge road. She looks beautiful seated on a horse balancing the flag taken in the hand.	2
(iii)	You are a great treasure of lustrous knowledge. You are the mass of compassion, you are the treasury of penance. You ceaselessly think of the welfare of the disciples. Salutations always at the feet of the preceptor.	2
(iv)	Enemies destroyed with weapons are not truly destroyed. Indeed (those) destroyed with intellect are completely well-killed. A weapon destroys only one, the body of man while intellect destroys the family, riches and glory.	2
(v)	Seeing a huge and speedy river current, a bamboo bends down, but the others (other trees) don't. After the river current has subsided, the bamboo resumes its position and remains there itself.	2
A.II.	(A) Answer <i>any three</i> of the following questions in English :	
(i)	नागार्जुन had given the two youngsters an opportunity to prove themselves to become his assistant by asking them both to prepare a potion. The first one brought the potion but the second one did not as he considered it more important to serve and treat the sick man they had seen on the way. The second youth knew he would lose the chance of being selected as an assistant but for him serving the sick came first. Thus, through this story we learn that to be an excellent disciple and a good physician, one has to be selfless and have compassion towards others and not just have knowledge.	2

(ii)	Due to कबड्डी, one gains swiftness of body, energy, aggression, self-defence and physical fitness. With this, the personality of a sportsman develops due to many virtues like courage, keen observation, planning, decision-making ability, team-spirit, unity and national pride.	2
(iii)	Corruption means using unfair means to achieve one's goal. It could include anything from paying an extra sum of money or offering extra gifts or benefits to somebody for getting one's job done. This is done for various purposes like getting the work done faster, or violating the law or rules and regulations, or getting something extra and more than what one can earn by fair means. People in positions of authority generally resort to corruption in order to gain extra benefits. Those who resort to corruption get all the tasks done faster and without much trouble, but the other common men who are sincere and law-abiding, face serious difficulties in getting even smallest of their jobs done. Corruption is the single biggest social evil faced by people all over the world in the 21st century.	2
(iv)	Gold, diamonds and other riches are valuable, but more valuable are virtues, which are extremely important for a person's growth and development. If a person is endowed with virtues, he himself attains the value of Gold. Hence, in the poem गुरुवन्दना, the poetess says that she would not care if she does not possess these riches, but she wants to become like 'Gold' with the preceptor's golden touch. The poetess prays that she may not earn the materialistic riches, but she will strive to earn the delight of the preceptor, whose touch transforms the disciple's life and makes him valuable.	2
(v)	There are four objectives of human life, viz. performing duties righteously (धर्म), earning livelihood sincerely (अर्थ), fulfilling one's desires truthfully (काम) and attaining salvation (मोक्ष). Physical and mental health is the fundamental base of all these. Without health, one would not be able to perform any activity properly and hence maintaining health is of utmost important for fulfillment of these objectives.	2

A.II. (B) Complete any one verse of the following :		
(i) शनैः शनैश्च भोक्तव्यं स्वयं वित्तमुपार्जितम् । रसायनमिव प्राज्ञैर्हेलया न कदाचन ॥		2
(ii) याममध्ये न भोक्तव्यं यामयुग्मं न लङ्घयेत् । याममध्ये रसोत्पत्तिर्यामयुग्माद्वलक्षयः ॥		2
(iii) अद्रोहः सर्वभूतेषु कर्मणा मनसा गिरा । अनुग्रहश्च दानं च शीलमेतत्प्रशस्यते ॥		2
A.III. (A) Answer any four questions in Sanskrit :		
(i) सेवाभावः परमगहनः अतः सः परीक्षणीयः वर्तते ।		1
(ii) शून्यपञ्चनवैकतमे (१९५०) ख्रिस्ताब्दे अखिल-भारतीय-कबड्डी-सङ्घटनायाः स्थापना समजायत।		1
(iii) न्याय्यपथानुसारिणः सत्यमार्गगामिनः कार्यसिद्धिः नित्यमेव कष्टसाध्या भवति ।		1
(iv) अज्ञात वासकाले सूर्यखगः अर्जुनं कस्यापि विशालवृक्षस्य समीपं नीतवान् ।		1
(v) तृणात् क्षीरं सञ्जायते ।		1
(vi) यत्र साम्नेव सिद्धिः तत्र बुधेन दण्डः न विनियोज्यः ।		1
(vii) वासरान्ते पयः पिबेत् ।		1
OR		
Complete the story :		
एकदा सर्वे ग्रामस्थाः सम्मिल्य एकस्य ग्रामीणस्य विषये चर्चाम् अकुर्वन् । बहुभिः जनैः स प्रशंसितः । अन्ततः एकः जनः अवदत् सः उत्तमः जनः अस्ति, इत्यत्र नास्ति सन्देहः । परन्तु तस्मिन् द्वौ दोषौ वर्तेते इति मे प्रतिभाति । तच्छ्रुत्वा अपरः अपृच्छत् कौ तौ दोषौ ? ज्ञातुम् इच्छामि ।		4
A.IV. (A) Recognize any three of the following forms :		
(i) वस्तुनः - वस्तु noun ending in उ Neuter gender Ablative, Genitive singular.		1
(ii) असौ - अदस् Third person pronoun Masculine gender, Feminine gender Nominative singular.		1

(iii)	ज्ञातुम् - Root ज्ञा (9 UP) Infinitive of purpose तुमन्त अव्यय.	1
(iv)	जानामि - Root ज्ञा (9 UP) here PP Present tense First person singular.	1
(v)	प्रार्थयामास - Root प्र + अर्थ (10 AP) Perfect past tense Third person singular.	1
(B)	Complete any three of the following sentences by choosing the suitable alternative given in the brackets :	
(i)	इदं गृहीत्वा स्वगृहं गच्छतम् ।	1
(ii)	प्राचीनकालतो विविधाः क्रीडाः प्रचलिताः ।	1
(iii)	वयं सर्वे चित्रपटं प्रेक्षितुं गच्छामः ।	1
(iv)	कोटरं प्रविश्य अर्जुनः निभृतः स्थितः ।	1
(v)	अर्जुनस्य हस्तस्य उपरि काश्चन पिपीलिकाः वृक्षादपतन् ।	1
(C)	Dissolve sandhis : (Any three)	
(i)	दीपेनैकेन - दीपेन + एकेन ।	1
(ii)	द्योतकश्च - द्योतकः + च ।	1
(iii)	अनुज्ञापत्रादपि - अनुज्ञापत्रात् + अपि ।	1
(iv)	कस्मा अपि - कस्मै + अपि ।	1
(v)	तयोरेकः - तयोः + एकः ।	1
(D)	Dissolve the compound and name the following : (Any three)	
(i)	रोमनगरम् - रोम नाम नगरम् । - कर्मधारय समास ।	1
(ii)	रक्षणार्थम् - रक्षणाय इदम् । - चतुर्थी तत्पुरुष समास ।	1
(iii)	मूलशाखान् - मूलं च शाखाः च, तान् । - इतरेतर द्वन्द्व समास ।	1
(iv)	अल्पसारः - अल्पः सारः यस्य सः । - बहुव्रीहि समास ।	1
(v)	विधियुक्तः - विधिना युक्तः । - तृतीया तत्पुरुष समास ।	1

(E)	Give Sanskrit synonym of the following words : (Any three)	
(i)	निलयः - नीडम् ।	1
(ii)	रोगः - आमयः, गदः ।	1
(iii)	पुरी - नगरी ।	1
(iv)	कीर्तिः - ख्यातिः, प्रसिद्धिः ।	1
(v)	मेघः - वारिदः, जलदः, पयोदः ।	1
❖ ❖ ❖ ❖		